

0.1 Mer z-transform

Låt $x[k]$ vara en diskret signal. Då är $X(z) := \sum_{k=-\infty}^{\infty} x[k]z^{-k}$.

Exempel 1. $\delta(k-l) \xleftrightarrow{\dagger} z^{-l}$

Exempel 2. $\gamma^k u[k] \xleftrightarrow{\dagger} \frac{z}{z-\gamma}$ om $|z| > |\gamma|$

Exempel 3. $\gamma^{k-1} \xleftrightarrow{\dagger} \frac{1}{z-\gamma}$

0.1.1 Räkneregler

$$x[k+1]u[k] \xleftrightarrow{\dagger} z(X(z) - x[0])$$

$$x[k-1] \xleftrightarrow{\dagger} \frac{1}{z}X(z)$$

$$\gamma^k x[k] \xleftrightarrow{\dagger} X\left(\frac{z}{\gamma}\right)$$

$$x_1 * x_2 \xleftrightarrow{\dagger} X_1 X_2$$

Vi börjar med lite kontext. Om $f(t)$ är en kontinuerlig signal och $D = \frac{d}{dt}$. Då är $Df(t) \approx \frac{f(t+h)-f(t)}{h}$ för små h . Vi definierar $x[k] := f(hk)$. Då är $D \approx \frac{1}{h}(E-1)$ där $Ex[k] = x[k+1]$. En differentialekvation är på formen $Q(D)f = P(D)g$ vilket genom approximering som ovan ger en differensekvation $Q\left(\frac{E-1}{h}\right)x_f = P\left(\frac{E-1}{h}\right)x_g$.

0.2 Frekvenssvar

Låt $y = h * x$ vara ett LTI-system. Förra gången såg vi att $h * z^k = H(z) \cdot z^k$. Om vi tar $z = e^{i\Omega}$ och $x[k] = e^{i\Omega k}$ får vi $h * x[k] = H(e^{i\Omega k})x[k]$. Vi brukar kalla H i den ekvationen för frekvenssvar.

0.2.1 Reell form

Låt $x[k] = \cos(\Omega k + \beta)$ där $\Omega, \beta \in \mathbb{R}$. Då är $h * x[k] = \frac{1}{2}h * e^{i(\Omega k + \beta)} + \frac{1}{2}h * e^{-i(\Omega k + \beta)} = \frac{1}{2}(H(e^{i\Omega})e^{j(\Omega k + \beta)} + H(e^{-i\Omega})e^{-j(\Omega k + \beta)}) = \{\text{om } h \text{ reell är } H(\bar{z}) = \overline{H(z)}\} = \frac{1}{2}\left(H(e^{i\Omega})e^{j(\Omega k + \beta)} + \overline{H(e^{-i\Omega})e^{-j(\Omega k + \beta)}}\right) = \text{Re}(|H(e^{i\Omega})|e^{i(\Omega k + \beta) + i\angle H(e^{i\Omega})}) = |H(e^{i\Omega})|\cos(\Omega k + \beta + \angle H(e^{i\Omega})).$

0.2.2 Koppling till DFT

Om $x[k]$ är en N -periodisk och kausal signal, d.v.s. $x[k+N] = x[k] \forall k \geq 0$ och $x[k] = 0$ för $k < 0$.

Då är $Fx[k] = \sum_{k=0}^{N-1} x[k]e^{-i\frac{2\pi}{N}kl}$.

$X(z) = \sum_{k=0}^{\infty} x[k]z^{-k} = \{k = nN + m\} = \sum_{n=0}^{\infty} \sum_{m=0}^{N-1} x[m]z^{-nN-m} = \sum_{n=0}^{\infty} z^{-nN} \sum_{m=0}^{N-1} x[m]z^{-m} = \{\text{Geometrisk summa}\} = \frac{1}{1-z^{-N}} \cdot \sum_{m=0}^{N-1} x[m]z^{-m}$.
Alltså är $Fx[l] = (1-z^{-N})X(z)$ för $z = e^{i\frac{2\pi}{N}l}$.

0.3 Differensekvationer

Låt $Q = z^n + a_{n-1}z^{n-1} + \dots + a_1z + a_0$, $P = b^nz^n + b_{n-1}z^{n-1} + \dots + b_1z + b_0$ och $Ey[k] = y[k+1]$.

Differensekvationer kan i allmänhet skrivas $\begin{cases} Q(E)y[k] = P(E)x[k] \\ x \text{ given och } y[k] \text{ givna för } k = -n, -n+1, \dots, -2, -1 \end{cases} \quad k \geq 0$.

$Q(E)y = P(E)x \iff y[k] + a_{n-1}y[k-1] + \dots + a_1y[k-n+1] + a_0y[k-n] = b_nx[k] + b_{n-1}x[k-1] + \dots + b_1x[k-n+1] + b_0x[k-n]$ vilken vi delar upp i två ekvationer, zero-state (partikulärlösning) ($Q(E)y_0[k] = P(E)x[k]$ där $y_0[k] = 0$) och zero-input (homogenlösning) ($Q(E)y_{in}[k] = 0$ där $y_{in}[k] = y[k]$).

Exempel 4. Vi börjar med att lösa ett exempel på zero-input.

Låt $Q(z) = z^2 + a_1z + a_0$, d.v.s. vi vill lösa $y[k] + a_1y[k-1] + a_0y[k-2] = 0$ och vi har $y[-2], y[-1]$ givna.

Idén är att använda z-transformen.

differensekvationen ovan ger $0 = \sum_{k=0}^{\infty} (y[k] + a_1y[k-1] + a_0y[k-2])z^{-k} = \sum_{k=0}^{\infty} y[k]z^{-k} + \sum_{k=1}^{\infty} a_1y[k-1]z^{-k} + \sum_{k=2}^{\infty} a_0y[k-2]z^{-k} + a_1y[-1]z^0 + a_0y[-2]z^0 + a_0y[-1]z^{-1} = \sum_{k=0}^{\infty} y[k]z^{-k} + \sum_{k=0}^{\infty} a_1y[k]z^{-k-1} + \sum_{k=0}^{\infty} a_0y[k]z^{-k-2} + a_1y[-1]z^0 + a_0y[-2]z^0 + a_0y[-1]z^{-1} = Y(z) + a_1\frac{1}{z}Y(z) + a_0\frac{1}{z^2}Y(z) = \frac{1}{z^2}(Q(z)Y(z) + (a_1y[-1] + a_0y[-2])z^2 + a_0y[-1]z)$ vilket ger att $Y(z) = \frac{1}{Q(z)}((a_1y[-1] + a_0y[-2])z^2 + a_0y[-1]z) = \frac{\alpha z^2 + \beta z}{Q(z)}$ (Där $\alpha = a_1y[-1] + a_0y[-2]$ och $\beta = a_0y[-1]$) $= \frac{\alpha z^2 + \beta z}{(z-z_+)(z-z_-)}$. Lösningen fås genom att ansätta $y[k] = \begin{cases} Az_+^k + Bz_-^k & \text{om } z_+ \neq z_- \\ Az_+^k + Bkz_+^k & \text{om } z_+ = z_- \end{cases}$. A och B hittas genom $Az_+^{-1} + Bz_-^{-1} = y[-1]$ och $Az_+^{-2} + Bz_-^{-2} = y[-2]$.

(z_+ och z_- är lösningar till $Q(z) = 0$)

Nu löser vi zeroinput för $Q(z) = z^2 + a_1z + a_0$. För att få fram lösningen utvidgar vi x och y_0 till kausala signaler så att $Q(E)y = P(E)x \implies Y_0(z)(1 + \frac{a_{n-1}}{z} + \frac{a_{n-2}}{z^2} + \dots + \frac{a_0}{z^n}) = X(z)(b_n + \frac{b_{n-1}}{z} + \frac{b_{n-2}}{z^2} + \dots + \frac{b_0}{z^n})$ vilket om vi multiplicerar med z^n ger $Q(z)Y_0(z) = P(z)X(z)$, d.v.s. $Y_0(z) = H(z)X(z)$ där $H(z) = \frac{P(z)}{Q(z)} \iff y_0[k] = h * x[k]$ där h har z-transform H .

$H(z)$ är en rationell funktion, d.v.s. kvoten av två polynom, vilket ger att man får partialbråksuppdelning och algebra-a sig till termer vi vet hur man invers-z-transformerar.

Påstående 1. Om $H(z) = \frac{P(z)}{Q(z)}$ där $\deg(P) \leq \deg(Q) = n$ så är $h[k] = b_n \delta[k] + \sum_{m=1}^M \sum_{l=1}^{N_m} c_{l,m} k^l z_m^k$ där $z_1, z_2, \dots, z_M$ är nollställena till Q och $c_{l,m}$, M och N_m är godtyckliga tal.

Sats 1 (Differensekvationer och stabilitet). Som en följd av det är differensekvationen $Q(E)y[k] = P(E)x[k]$ där $k \geq 0$ och $y[k]$ kända då stabil, d.v.s. $y[k] \xrightarrow{k \rightarrow \infty} 0$ när $x[k] \xrightarrow{k \rightarrow \infty} 0$ om och endast om $Q(z) = 0$ saknar lösning med $|z| \geq 1$.

Sats 2 (Stabilitet och väldefinierade system). Ett diskret system är stabilt $\iff H(z)$ väldefinierat för $|z| \geq 1$. Det är samma sak som att H saknar poler i $|z| \geq 1$.

0.4 Poler till överföringsfunktioner

Definition 1 (Poler). Låt $H(z) = \frac{P(z)}{Q(z)}$ vara en rationell funktion på reducerad form, d.v.s. P och Q saknar gemensamma nollställena.

$z_0 \in \mathbb{C}$ sägs vara en pol till H om $Q(z_0) = 0$.

Exempel 5. Låt $P(z) = b_1 z + b_0$ och $Q(z) = z^2 + a_1 z + a_0$. Anta också att $Q(-\frac{b_0}{b_1}) \neq 0$ och att $a_0 \neq \frac{a_1^2}{4}$ vilket ser till att P och Q inte är noll samtidigt och att $z_- \neq z_+$.

Då är $H(z) = \frac{P(z)}{Q(z)} = \frac{b_1 z + b_0}{(z - z_+)(z - z_-)}$ där polerna till H är z_- och z_+ . Vad är då h , d.v.s. vad är $z^{-1}(H)$?

Vi skriver $H(z) = \frac{b_1(z - z_+) + b_1 z_+ + b_0}{(z - z_+)(z - z_-)} = \frac{b_1}{z - z_-} + \frac{b_1 z_+ + b_0}{(z - z_+)(z - z_-)}$ = {Partialbråksuppdelning}
så att $h[k] = \left(\frac{b_1 z_- + b_0}{z_- - z_+} z_-^{k-1} + \frac{b_1 z_+ + b_0}{z_+ - z_-} z_+^{k-1} \right) u[k-1]$.

Vi får alltså att zerostate-lösningen för $y[k+2] + a_1 y[k+1] + a_0 y[k] = b_1 x[k+1] + b_0 x[k]$ där $y[-2] = y[-1] = 0$ ges av $y = h * x$ där h är som ovan.

Stabilitet $\iff |z_+|, |z_-| < 1$.